

MARILYN MONROE, UNA ROSSA TONTA? ESTEREOTIPS I PREJUDICIS DE GÈNERE EN LA SOCIETAT CONTEMPORÀNIA

SÒNIA MAÑÉ OROZCO i ANTONI BARDAVIO NOVI

Camp d'Aprenentatge de la Noguera / CardiumEducArq

INTRODUCCIÓ

Glamour, carisma, seducció: paraules que tot sovint envolten una de les dones més atractives i enigmàtiques de la dècada dels cinquanta, però qui era realment Marilyn Monroe? Pot determinar el físic d'una dona la seva vàlua com a model, actriu, cantant i com a persona?

Passegem per la vida de l'actriu visitant el Museu Cal Gerrer envoltats d'alguns dels seus objectes personals, gaudint de la biblioteca amb la recopilació de llibres més completa que s'ha escrit sobre ella. Ens aturem davant d'una peça exposada en una de les vitrines que de sobte ens transporta a aquell passat ja inexistent: un estoig amb un bolígraf Montblanc que Truman Capote, el seu gran amic, havia regalat a l'actriu. Frederic Cabanes, el responsable de la col·lecció, ens revela que a dins d'ell hi ha amagades les últimes paraules de Marilyn escrites en una carta, dies abans de morir, destinades al propi Truman.

La proposta didàctica que presentem se centra en la vida de Norma Jeane Mortenson, més coneguda com a Marilyn Monroe. És una proposta de treball basada en la biografia d'un personatge públic i, per tant, amb rellevància social. La seva figura ens sembla especialment significativa per posar en relleu els estereotips i prejudicis creats al voltant d'aquesta dona, i de les dones en general.

Les generacions d'avui poden veure aquest personatge, sense contextualitzar-lo, com una afirmació del rol que en gran part de la societat masculinista i patriarcal s'assigna a les dones, la de ser exclusivament objecte de desig dels homes. Anem a intentar subvertir aquesta imatge.

ESTEREOTIPS I PREJUDICIS

Segons Allport (1954), els estereotips funcionen com a categoritzacions (simplificacions de l'univers estereotipat); defensa dels valors i del manteniment del propi *statu quo* (facilitant el control de la ideologia dominant en el context).

Podem així entendre que els estereotips són conjunts d'idees que una societat obté a partir de les normes o patrons culturals prèviament establerts. El grup de poder és el que té la capacitat d'estereotipar i, habitualment, el grup subjecte de l'estereotipació pateix un estereotip negatiu.

Per la seva banda, un prejudici és una actitud, habitualment de rebuig, cap als membres d'un grup. És una reacció injustificada davant d'una persona originada per la pertinença d'aquesta a un grup social concret. Els prejudicis es converteixen en sentiments i emocions positives o negatives que es tenen sobre un grup social i els seus membres.

En conseqüència, el que diferencia l'estereotip del prejudici és l'actitud mostrada, la reacció. Un estereotip és una opinió de tipus cognitiu, mentre que el component del prejudici és afectiu i de caràcter irracional i injust. Així que podem concloure que un estereotip pot desencadenar una actitud de prejudici, i que les discriminacions neixen d'estereotips injustos.

ELS ESTEREOTIPS DE GÈNERE

Fa poc, en un dinar de Nadal, van sorgir entre converses acudits amb un fort component sexista per part d'un dels homes assistents. Davant la recriminació d'una de les dones que estava també a taula, aquest va afirmar que calia saber riure's de tot, posant com a excusa que també es poden fer acudits

sobre persones amb determinades minusvàlues o els homosexuals. Fins i tot va apuntar-se, davant l'assentiment d'alguns altres homes, que no calia ser tan moralista ja que, portat a l'extrem, aquella taula presidida per un garrinet al forn era un potencial insult a les persones veganes (com si tingués res a veure aquest fet amb l'altre). En aquest embolca que fa fort, va sorgir la idea del perill que comporta trivialitzar els prejudicis sobre les dones en el context de violència que pateixen avui dia.

Explica Marañón (2017) que el gènere és una construcció social: s'és dona com s'ha explicat que cal ser dona. I els homes són com els han transmès que han de ser els homes. I en aquesta situació, totes les persones han après que estem en una societat patriarcal en què els homes (com a col·lectiu) dominen les dones.

Segons la mateixa autora, els estereotips de gènere són models de conducta i idees preconcebudes que es construeixen socialment sobre el gènere femení i el gènere masculí. Defineixen com ens hem de vestir, com hem de pensar i com han de relacionar-se homes i dones. D'aquesta manera, el rol de la dona hauria de ser complaent, sensible, emocional, amb dedicació a les tasques domèstiques, a la cura de les persones i a treballs històricament femenins en relació amb la cura i l'educació, i amb una ambició limitada. Per la seva part, el rol dels homes hauria de contemplar la fortalesa, la no exteriorització dels sentiments, agressiu, dominant, responsable de l'economia familiar i segur de si mateix. Tots aquests clíxés són sens dubte perjudicials per a ambdós sexes, però els estereotips assignats a dones generen, a més, importants desigualtats socials, ja que els estereotips que es construeixen sobre el gènere masculí estan associats a una més gran habilitat intel·lectual.

MARILYN MONROE I ELS ESTEREOTIPS DE GÈNERE

A Marilyn Monroe li impedien sortir de l'estereotip de *rossa ximple* (el que als Estats Units anomenen *dumb blonde*) i *espatarrant* que eclipsava els espectadors del cinema i que tenia com a meta exclusiva en els seus papers cinematogràfics, però també en la seva vida personal, agradar als homes i tenir moltes joies.

Tal com comenta López (2005) a Belmonte (2011), la manera de mantenir la submissió i la passivitat femenines, a més de constituir-les en objectes de desig per als homes, és mantenint la ficció sobre la vida de les nenes, elaborant models de feminitat seductors i desempoderats, al servei de les necessitats masculines que les utilitzen i decideixen per elles. L'enfortiment

de la passivitat femenina i de l'agressivitat masculina a través dels relats per al públic (infantil entre d'altres) ajuda a mantenir-les en el lloc que el patriarcat els ha imposat: subordinades al mascle.

L'estereotip femení, segons Suárez (2007) a Belmonte (2011), el constitueix la dona sempre bona, passiva, obedient, servil, tendra, maternal, mestressa de casa, amable, administradora de part dels diners de l'home en l'àmbit de la llar, temerosa, afectiva físicament, sempre jove i amb un recolzament incondicional per a l'home.

En la mentalitat de l'Amèrica dels anys cinquanta, l'objectiu que havia d'assolir una dona era casar-se, tenir fills i viure feliçment en una casa agradable i amb el mateix home fins al final de la vida. L'anomenat *American way of life* tenia aquest component en allò referent a les dones. Un altre exemple prou significatiu el tenim en l'entranyable sèrie televisiva dels anys seixanta *Embruixada* (*Bewitched*). Estem als anys cinquanta, època de postguerra en què moltes dones que havien estat treballant a les fàbriques a la rereguarda van haver de tornar a recloure's a la llar a la tornada dels seus marits. En contradicció amb aquest context, es comença a gestar l'alliberament sexual de les dones que intentaven trencar una època de puritanisme.

Segons la classificació de Suárez (2007), els estereotips de gènere més freqüents que pateixen les dones són:

- La mestressa de casa: sempre lluint perfecta, solen ser joves i el seu rol és la cura de la llar, marit i fills.
- La dona objecte: només se li valoren els seus atributs físics, menyspreant els intel·lectuals. L'única tasca comesa seria el rol sexual.
- L'adolescent *guai*: és la joveneta popular a l'institut, guapa i desitjada pels nois, a la vegaada que envejada per les altres noies.
- La dona fatal: sexi i explosiva, astuta i despietada.
- La dona nimfa: dona d'aparença dolça i amb trets infantils.

I si es tracta d'accentuar la seva vida professional...

- La triomfadora professional: és l'estereotip de dona d'èxit en el món laboral. Es preocupa del seu aspecte, però sense cridar l'atenció. És eficaç, però també atractiva físicament, per la

qual cosa sempre es qüestiona si ha aconseguit el seu èxit laboral únicament pels seus mèrits o si, al contrari, no l'hauria aconseguit sense la seva bellesa. Les professions més estereotipades d'aquest arquetip solen ser les d'executiva o directiva.

En el cas de Marilyn Monroe, res més allunyat de la realitat: era model, actriu de gran talent i d'indubtable naturalitat, cantant, poetessa, activista i filantropa, malgrat no desentendre's de la seva vida personal.

LA SEVA VIDA PRIVADA

Norma Jeane va néixer l'1 de juny de 1926 a Los Angeles, Califòrnia. Va ser una nena amb una infància complexa que va deambular entre orfenats i adopcions. Malgrat tenir una infància tempestuosa, va aconseguir sortir endavant.

Imatge infantil de Norma Jeane.

Als 16 anys va casar-se, quan encara se la coneixia amb el seu nom de Norma Jeane, amb el seu primer marit, Jim Dougherty. Aquest matrimoni de conveniència va ser un autèntic desastre, el seu marit

va arribar a escriure que no servia per a res, ja que no sabia ni fregir un ou. Marilyn es va casar en dues ocasions més: amb el jugador de beisbol Joe DiMaggio i amb l'escriptor Arthur Miller. Tal com podem llegir a *Desconcierto* (2016), aquest darrer va escriure en unes anotacions que va poder llegir Marilyn que se sentia sovint profundament avergonyit en públic per culpa de la seva esposa. Ella, després de llegir-ho, va escriure: «Des de demà només cuidaré de mi mateixa, perquè això és tot el que realment tinc i ara veig que és tot el que alguna vegada tindrè».

El dia de la boda de Marilyn amb Joe DiMaggio.

Se li coneix una frase que diu: «Sola. Estic sola. Sempre estic sola. Sigui com sigui».

Marilyn Monroe va ser víctima d'una època, d'un estereotip i del poder (representat en les grans productores cinematogràfiques i en els homes), que la van utilitzar brutalment, maltractant-la i impeding que fos la dona intel·ligent que era. Volia sortir del paper però no tenia eines suficients per fer-ho, malgrat les seves in comptables visites al psicoanalista per superar les seves inseguretats. A Nova York va orientar-se en una mena de viatge d'autodescobriment.

El dilluns 5 d'agost de 1962, la premsa recollia la trista notícia de la seva mort. Havia aparegut el seu cos sense vida al llit de la seva habitació. Tenia 36 anys. Encara avui en dia una aura de misteri envolta les estranyes circumstàncies de la seva mort.

Marilyn Monroe, amb la seva soltesa en mostrar i parlar del seu cos, de la sexualitat, amb la intenció constant de provocar el conservadorisme de l'època, dient a les dones que havien de ser elles mateixes i no dependre de ningú, expressant-se públicament a favor de la llibertat en les eleccions sexuals, va significar per a moltes un exemple d'independència i alliberament.

MARILYN, GRAN LECTORA I POETA

Marilyn era una confessa amant de la literatura, i adorava especialment la literatura russa. Posseïa una gran biblioteca de 430 títols com: *Cartes a un jove poeta*, de Rainer Maria Rilke; *Alicia al país de les meravelles*, de Lewis Carroll; *Crim i càstig* i *Els germans Karamazov*, de Fiodor Dostoievski; *Madame Bovary*, de Gustave Flaubert; *Poeta en Nueva York*, de Federico García Lorca, o *Un tramvia anomenat desig*, de Tennessee Williams. Entre els seus llibres preferits es trobaven *Ulisses*, de James Joyce, o *Fulles d'herba*, de Walt Whitman.

Marilyn Monroe llegint *Ulisses* de James Joyce.

També va escriure poesia, de manera desordenada, en diferents llibretes i agendes. En elles expressava les seves pors, inseguretats, somnis i anhels. S'hi percep la sensibilitat i profunditat reflexiva de l'actriu. Com en aquests poemes:

*Vida
soc de les teves dues direccions
d'alguna manera romanent penjada cap avall.
Quasi sempre
però forta com una teranyina al
vent, existeixo més com el gebre fred resplendent.*

*Però els meus raigs amb adorns són del color
que he vist en un quadre, ah vida
t'han enganyat.*

*Ai, maleïda sigui, m'agradaria estar
morta –absolutament no existent–
absent d'aquí, de
totes parts però com ho faria
sempre hi ha ponts –el pont de Brooklyn.
Però m'encanta aquest pont (tot es veu bonic des de
la seva alçada
i l'aire és tan net) al caminar sembla
tranquil malgrat tantíssims
cotxes que van com bojos per la part de baix. Així que
haurà de ser algun altre pont
un de lleig i sense vistes –excepte que
m'agraden especialment en especial tots els ponts–
tenen
alguna cosa i a més
mai he vist un pont lleig.*

(Marilyn Monroe, *Fragments*, 2010).

MARILYN ACTRIU

Tal com assenyala Belmonte (2011), durant els anys cinquanta els grans estudis cinematogràfics eren màquines de fabricació d'estereotips, als quals les actrius s'havien d'emmotllar. Marilyn va viure-ho en les seves pròpies carns. En la major part de papers de principiant, els papers que se li adjudicaven eren de secretària «dona objecte i adornament». Exemples d'aquest tipus de papers el trobem en pel·lícules com *Hometown Story* (1951), *As Young as You Feel* (1951) i *Em sento rejuvenir* (1952). En pel·lícules com *Els senyors prefereixen les rosses* (1953) o *Com casar-se amb un milionari* (1953) segueix el mateix estereotip, però ja amb papers de major importància. Papers on Marilyn Monroe encarnava la unió de dos models clarament definits de bellesa: una dona infantil i misteriosa, innocent i voluptuosa. La perfecta combinació de dona nimfa i fatal. Aviat va passar a interpretar comèdies on en certa manera es parodiava aquest estereotip com les dirigides per Billy Wilder *La temptació viu al damunt* (1955) o *Ningú no és perfecte* (1959). Per aquesta última pel·lícula va rebre el Globus d'Or a la millor actriu de musical o comèdia, on fins i tot s'exagerava l'estereotip per portar-lo al terreny de l'irònic per criticar-lo. Però Marilyn no va actuar només en comèdies, també va protagonitzar films portant a terme papers dramàtics com a *Niágara* (1953), *La jungla d'asfalt* (1950) o *Vides rebels* (1961), dirigides aquestes dues darreres per John Huston.

Fotograma de la pel·lícula *La temptació viu a dalt*.

Fotograma de la pel·lícula *Ningú no és perfecte*.

Fotograma de la pel·lícula *Vides rebels*.

De totes maneres, Marilyn Monroe tenia un alt nivell d'autoexigència, va ser la primera actriu a rebel·lar-se contra els grans estudis de Hollywood respecte als contractes de guions de rossa sense arguments en comèdies i musicals que habitualment l'oferien. Aspirava a interpretar també papers dramàtics, deia que «Hollywood és un lloc en què estan disposats a pagar-te mil dòlars per un petó, però només cinquanta centaus per la teva ànima». Marilyn Monroe s'esforçava per aprofundir en la caracterització dels seus personatges, però habitualment es trobava que els directors simplificaven aquesta caracte-

rització, fins al punt que junt amb el fotògraf Milton Green va arribar a crear la seva pròpia productora, la Marilyn Monroe Productions. Per un dels seus projectes, la pel·lícula *El príncep i la corista* (1957), Marilyn va ser guanyadora a Itàlia del premi David de Donatello, i a França del Premi Crystal Star.

Ella mateixa havia manifestat (Monroe, 2010) que podia representar interpretacions de més profunditat, allunyades de papers còmics, plans i simplistes, i que es trobava cansada de fer papers de noia sexi. Que volia fer coses millors ja que tothom té més d'una faceta. De fet, per tal d'assolir més força i el major nombre possible de registres interpretatius, solia anar a classes d'interpretació a l'escola de teatre *Actor's Studio* de Nova York, on tenia de mestre i mentor Lee Strasberg.

Marilyn Monroe va ser la gran impulsora de l'estratègia de publicitat anomenada *Star System* que consistia a donar més protagonisme a l'actor que a la pròpia pel·lícula per aconseguir una més gran promoció entre el públic.

MARILYN, ELS SEUS IDEALS

Marilyn Monroe va ser una activa defensora dels drets dels afroamericans i molt amiga de la cantant Ella Fitzgerald. De fet, Marilyn va jugar un paper important per donar a conèixer la cantant de jazz. Això va passar quan Marilyn encara podia moure les seves influències i exercir la pressió que la seva condició de dona blanca i rica li atorgava als Estats Units dels anys cinquanta.

En realitat a Ella Fitzgerald li sobrava talent per obrir-se camí per ella mateixa, però les circumstàncies i el context que va viure no li eren favorables: prejudicis, exclusió i racisme no exclusivament en l'àmbit polític, sinó també en els referents a l'àmbit social i cultural. La seva carrera anava en lent ascens des dels anys trenta, quan va començar a cantar swing, blues, balades i jazz.

Explica Medina (2017) que Marilyn, a Nova York, va començar a assistir a un concorregut i famós club nocturn anomenat Mocambo, habitualment freqüentat per estrelles del cinema i en el qual van catapultar les seves carreres personatges com Frank Sinatra. En escoltar Ella Fitzgerald, va néixer entre elles un vincle emocional i artístic, el vincle de dues dones que volien trencar amb les barreres que els imposaven. Marilyn va aconseguir sortejar les dificultats que tenia Ella Fitzgerald, pel fet de ser negra, per poder cantar de forma habitual en aquest club. Marilyn va convèncer el propietari del local perquè programés una sèrie de concerts i, a canvi, ella es va oferir a ser allà totes les nits i seure a primera fila.

La veu de la Reina del Jazz va captivar el públic del club –inclosos grans empresaris de l'espectacle– nit rere nit. La premsa va fer la resta. Finalment rebria el reconeixement que el seu talent mereixia.

Marilyn Monroe i Ella Fitzgerald.

A més d'aquest exemple del seu compromís amb la lluita contra la segregació racial, Marilyn va participar en diverses vagues convocades pel personal de més baix rang professional dels grans estudis de Hollywood.

MARILYN CANTANT

Molt poques vegades es fa atenció a la figura de Marilyn Monroe exclusivament com a cantant. Però es poden apreciar un conjunt de cançons que cantava i representava en alguns números musicals memorables. N'assenyalem cinc:

1. *My Heart Belongs to Daddy*, de la pel·lícula *El multimilionari* (*Let's Make Love*, 1960), de George Cukor.
2. *Diamonds Are a Girl's Best Friend*, de *Los caballeros las prefieren rubias* (*Gentlemen Prefer Blondes*, 1953), de Howard Hawks.
3. *River of No Return*, de la pel·lícula *Río sin retorno* (*River of No Return*, 1954), d'Otto Preminger.
4. *I Wanna Be Loved by You*, de la pel·lícula *Con faldas y a lo loco*, **traduïda al català com Ningú no és perfecte** (*Some Like It Hot*, 1959), de Billy Wilder.
5. *Two Little Girls from Little Rock*, de *Los caballeros las prefieren rubias* (*Gentlemen Prefer Blondes*, 1953), de Howard Hawks.

Fotograma de la pel·lícula *Los caballeros las prefieren rubias*.

MARILYN MODEL

Abans de la seva imatge habitual amb cabell ros i llavis pintats de vermell passió, la imatge de l'adolescent Norma Jeane Mortenson (Norma Jeane Baker després del seu primer matrimoni) ja va captivar la càmera, fent de model de moda.

El fotògraf David Canover l'havia descobert casualment fent unes fotografies a la fàbrica d'armament on ella treballava i un altre fotògraf amic seu, Potter Hueth, en veure les fotografies va recomanar a Norma presentar-se a l'agència de models Blue Book de Los Angeles. Així va començar la seva carrera com a model sota la tutela de la creadora de l'agència, l'agent Emmeline Snively, que ràpidament aconsellà a la jove que el seu futur no estava en la publicitat ni en la passarel·la, sinó en el cinema.

Imatge juvenil de Marilyn Monroe.

Aviat, un fotògraf anomenat Earl Moran va fer una sèrie d'imatges, utilitzades com a base per a la

realització de dibuixos de cànides i sensuals noies *pin-up*. L'expressió anglesa *pin-up* significa el que es penja a la paret, com ara un pòster o calendari.

Imatge pin-up de Marilyn Monroe.

El seu gran canvi va arribar amb el fotògraf Joseph Jasgur, que li suggerí canviar el color del seu cabell castany rogenç per un de ros, per millorar la llum i la fotogènia. Durant aquesta època va realitzar múltiples campanyes publicitàries arribant a ser considerada una dona molt sexi i coqueta que era capaç de trencar estereotips de bellesa femenins de la seva època.

L'actriu també va protagonitzar més endavant campanyes per a reconegudes marques de moda i bellesa com Chanel.

Publicitat de perfum per a la marca Chanel.

Actualment, són moltes les celebritats que encara imiten el seu estil: cabell ros, vestits blancs d'escot i llavis vermells.

MARILYN ICONA

El pop-art és un moviment artístic que va desenvolupar-se amb força a la dècada del 1960. Va sorgir com a reacció a l'expressionisme abstracte, al qual considera elitista i molt allunyat de la societat. Els seus autors van a parar de forma recurrent a la utilització d'objectes o personatges quotidians de la societat de consum. De fet, existeix en aquestes obres una certa crítica a la societat de consum en presentar-la fora del seu context perquè l'espectador se sorprengui i sigui conscient de la seva alienació.

Marilyn es va convertir en una icona pop, en una celebritat que constitueix, dins la cultura popular, una característica essencial d'una societat i una època determinada.

Una de les característiques d'una icona pop és la ubiqüitat de les imatges i al·lusions a la seva figura. A això va contribuir poderosament la pintura que en va fer Andy Warhol. Aquest artista va considerar l'actriu com a icona de la cultura americana i la va plasmar en diverses ocasions de manera avantguardista.

L'any 1962 Andy Warhol va adoptar la tècnica de la serigrafia fotogràfica. En lloc de dibuixar o pintar la cara de Marilyn, Warhol va triar una fotografia existent que sabia que qualsevol persona reconeixia

ria. Es diu que amb aquesta obra l'artista fa una referència a una societat en què la gent es veu més com a producte que com a persona.

Utilitzant colors vius i reduint ombres, l'artista va millorar la simplicitat emotiva. Va representar un símbol sexual creat per la societat: una dona que representava l'arquetip de dona que la societat volia que fos. En centrar-se en els seus trets icònics, Warhol pretenia recordar que sota la pintura existia una dona real.

Pintura d'Andy Warhol.

PROPOSTA DIDÀCTICA

La proposta didàctica que desenvolupem a continuació està pensada per portar-se a l'aula en els nivells de 3r i 4t d'ESO.

Per a l'ESO, aquesta proposta incideix de manera especial en l'aprofundiment de les competències bàsiques de l'àmbit de cultura i valors ètics. En concret, pel que fa referència a la competència 3: qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i per consolidar el pensament propi.

«Hi ha elements no cognitius que incideixen en l'argumentació. Per exemple, la recerca sobre el pensament influït pels prejudicis ha establert que hi ha tres elements que s'alimenten mútuament: l'estereotip, el prejudici i la discriminació. L'estereotip és una generalització que no canvia mai perquè considera els casos que la refuten com a excepcions i, per tant, no la invaliden. El prejudici és un sentiment o actitud

generalment de rebuig vers les persones percebudes o etiquetades com a membres d'un col·lectiu estereotipat. La discriminació és una acció efectiva envers certes persones. Moltes vegades és aquesta acció de discriminació la que crea l'estereotip i que al seu torn alimenta el prejudici. Per això l'argumentació també requereix l'actitud de rigor i d'obertura intel·lectuals que eviti distorsions emocionals. (...) El pensament propi no ha de fonamentar-se en el caprici o en la racionalització de la pròpia perspectiva, sinó en bones raons, base de l'honestetat intel·lectual. Per determinar quina és una bona raó cal examinar-ne el fonament, és a dir, contrastar la seva justificació lògica o empírica i analitzar la seva relació amb d'altres raons. (...) L'argumentació consisteix en l'exposició davant d'una audiència dels arguments que raonen una opinió, tesi o punt de vista controvertit. Inclou també d'altres elements, com definicions i estipulacions, rèpliques a les objeccions, contrarèpliques, refutacions d'arguments contraris, contra arguments i preguntes» (Departament d'Ensenyament, 2015).

En relació amb aquesta competència 3, els continguts clau a desenvolupar són:

- El dubte i la formulació de bones preguntes com a inici de la reflexió.
- El bon argument.
- Els aspectes d'una argumentació.
- L'origen i la construcció dels prejudicis en el nostre context.

ACTIVITATS

Les activitats que es presenten a continuació estan pensades per ser treballades primer de forma individual, posteriorment discutir les respostes en petits grups de tres alumnes i, finalment, debatudes en gran grup (grup classe).

1. Què opines de les afirmacions següents? Comenta de forma argumentada:
  - El cinema és una fàbrica de somnis i estereotips en els quals la dona es veu reflectida en uns patrons molt bàsics i oposats: mestressa de casa, bona i respectada, o la vampiressa astuta i seductora.
  - Marilyn Monroe era una persona interessada en els drets civils, en el progrés a través de la seva professió, en l'exercici de diferents rols i no només el sexual, tant en el cinema com en la seva vida personal.

- Marilyn Monroe va ser una dona avançada al seu temps, i sovint incompresa.
  - Marilyn Monroe va ser víctima d'una època, d'un estereotip i del poder, que la va utilitzar brutalment. Va voler sortir d'aquest paper però no tenia eines suficients per sortir-se'n.
  - Marilyn Monroe representa una figura de superació.
2. Cerca algun personatge femení d'alguna pel·lícula o sèrie televisiva on es vegi reflectida la dualitat assenyalada en el primer punt de la pregunta 1.
  3. Fem un pas més enllà, creus que es podria arribar a definir Marilyn Monroe com una eterna font d'inspiració i apoderament¹ de la dona? Per què?
  4. Com podem sortir d'un estereotip, qüestionant-lo, no acceptant-lo a priori? Què cal fer quan els que et rodegen no ho entenen, dir-ho o callar-ho? Argumenta-ho.

1. Apoderament femení es refereix a la capacitat que tenen les dones, en situacions de vulnerabilitat, per aconseguir una transformació amb la qual deixi de ser objecte d'altres i aconsegueixi ser la protagonista de la seva pròpia història.

5. Analitza i comenta l'afirmació que va fer la famosa feminista i activista dels drets de les dones als Estats Units Gloria Steinem, en relació amb la nova onada de popularitat de Marilyn Monroe entre les dones joves en xarxes socials: «Les seves experiències són aquelles per les quals el feminisme alça la veu: l'abús sexual, l'abandonament. Ella va morir abans de l'inici del moviment modern femení, però les seves experiències són exageradament les típiques que els passen a les dones. Noranta anys després, Marilyn té veu i no només imatge» (*El Desconcierto*, 2016).

6. Què opines de les següents paraules de Marilyn Monroe?:

- a. «No hi ha sexe incorrecte, si hi ha amor en ell».
- b. «El sexe forma part de la naturalesa. I jo em porto de meravella amb la naturalesa».
- c. «Cap dona ha d'oblidar mai que ella no necessita a ningú que no la necessiti a ella».

Graella proposada pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya per tal d'avaluar l'assoliment de competències en una activitat basada en l'argumentació per superar prejudicis i per consolidar el pensament propi.

A continuació donem, a títol d'exemple, una llista d'alguns aspectes a observar per tal d'avaluar la competència:

	Observacions per a l'avanç de l'aprenentatge				Observacions per a l'avanç de l'aprenentatge
	Molt sovint	Sovint	Alguna vegada	Gairebé mai	
Reconeix els diversos aspectes de l'argumentació.					
Identifica prejudicis en una situació argumentativa.					
Expressa el seu punt de vista de manera clara, precisa i acurada.					
Cerca la coherència entre els seus punts de vista.					
Manté el seu punt de vista amb arguments sòlids i variats.					

És conscient de les diverses perspectives respecte d'un problema o un tema.					
Detecta els pressupòsits presents en una argumentació.					
Accepta una refutació justificada dels seus arguments.					
Contrasta les fonts diverses i tria les més fiables.					
Evita els biaixos cognitius.					

(Departament d'Ensenyament, 2015)

L'EXPOSICIÓ MARILYN MONROE A SANT CUGAT DEL VALLÈS

L'exposició *Marilyn Monroe*, arxiu Frederic Cabanes és un espai visitable a la casa museu Cal Gerrer, de la Fundació Cabanes, a Sant Cugat del Vallès. L'exposició (tal com podem llegir a la pàgina web <http://fundaciocabanas.org/marilyn-monroe/>) es presenta des de l'òptica del seu autor, en Frederic Cabanes, artista santcugatenc que ha destinat més de 35 anys a la recopilació d'objectes i documents sobre l'actriu nord-americana. Es tracta del primer museu dedicat a Marilyn Monroe a Europa.

Les peces exposades permeten fer un repàs biogràfic de la seva trajectòria, aconseguint endinsar-se en l'univers de Marilyn Monroe. Així mateix, l'arxiu presenta una biblioteca que conforma el fons literari més extens del món dedicat a l'actriu.

El Museu té una proposta didàctica destinada a la visita a aquesta exposició permanent, dirigida a grups d'alumnes de secundària i batxillerat. La proposta consisteix en una visita guiada d'una hora dedicada a l'actriu nord-americana, dinamitzada i adaptada a les necessitats dels grups d'estudiants. En ella es mostra l'extensa selecció d'objectes relacionats amb Marilyn, prenent com a eix central el món de la mitomania i el col·leccionisme. El recorregut proposa, a més, la projecció d'un vídeo amb l'objectiu de consolidar els coneixements adquirits durant la visita.

La proposta didàctica que hem desenvolupat pot ser un possible treball d'ampliació a aquesta visita, malgrat que també està pensada per desenvolupar-se a l'aula de forma autònoma.

Sala d'exposició sobre Marilyn Monroe a Cal Gerrer.

BIBLIOGRAFIA

Cabanas, F. (2007): *Marilyn Monroe en España: vida y documentos*. Sant Cugat del Vallès: D'Octavià Edicions.

Departament d'Ensenyament (2015): *Competències bàsiques de l'àmbit de cultura i valors*. Barcelona: Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.

Marañón, I. (2017): *Educación en el feminismo*. Barcelona: Plataforma Editorial.

Monroe, M. (2010): *Fragmentos, poemas, notas personales, cartas*. Barcelona: Seix Barral.

Monroe, M.; Hecht, B. (2011): *My Story. Memorias de Marilyn Monroe*. Barcelona: Global Rhythm Press.

WEBGRAFIA

Allport, G. W. (1954): *The Nature of Prejudice*. Reading: Addison-Wesley.

Belmonte Jiménez, A. M. (agost-octubre 2011): Marilyn Monroe y los estereotipos de género, www.razonypalabra.org.mx núm. 77. Atipazán de Zaragoza: Razón y palabra. Primera revista digital en Iberoamérica especializada en Comunicología.

El Desconcierto (1 de juny de 2016): 90 años de Marilyn Monroe: mucho más que el estereotipo de estrella sexual de Hollywood. Recuperat de <https://www.eldesconcierto.cl/2016/06/01/90->

[anos-de-marilyn-monroe-mucho-mas-que-el-estereotipo-de-estrella-sexual-de-hollywood/](https://www.eldesconcierto.cl/2016/06/01/90-anos-de-marilyn-monroe-mucho-mas-que-el-estereotipo-de-estrella-sexual-de-hollywood/), Santiago de Chile: El Desconcierto. Medio digital independiente.

López Díez, P. (2005): Representación, estereotipos y roles de género en la programación infantil. Recuperat de www.pilarlopezdiez.eu, Madrid: IORTV i Instituto de la Mujer.

Medina, C. (26 d'octubre de 2017): El día que Marilyn Monroe hizo famosa a una de las mejores cantantes de jazz de la historia. Recuperat de <https://culturacolectiva.com/musica/marilyn-monroe-y-ella-fitzgerald>, Cuauhtémoc, Distrito Federal, Mèxic: Cultura Colectiva.

Steinem, G. (1986): *Marilyn: Norma Jean*. Nova York: Henry Holtand Company.

Suárez Villegas, J. C. (2007): Estereotipos de la mujer en comunicación, www.nodo50.org. Recuperat de <http://www.nodo50.org/mujeresred/IMG/pdf/estereotipos.pdf>. Madrid: NODO50. Contrainformación en la red.

DOCUMENTALS

Buchthal, S. F.; Garbus, L.; Hobby, A. (productors); Garbus, L. (direcció) (2012): *Love Marilyn*. Estats Units: StudioCanal.